

EINAR AMÉEN

* 21.5.1901 † 9.8.1996

Bruksdisponenten Einar Améen gick bort i den höga åldern av 95 år. Han växte upp i Stockholm, där fadern var justitieråd. Föräldrarna hade att uppfostra fyra barn, två flickor och två pojkar. Både Einar och den yngre brodern Walter valde att utbilda sig till ingenjörer genom studier vid KTH. Efter studentexamen vid Nya Elementarskolan år 1920 sökte sålunda Einar in på högskolans avdelning för bergsvetenskap. Därifrån utexaminerades han som bergsingenjör på metallurgilinjen år 1926.

Han började sin ingenjörsbana med en kort tids anställning som kontrollingenjör vid en försöksanläggning (för järnsvamp) i Trondheim. Därefter anställdes han som laboratorieingenjör vid järnverket i Hagfors (Uddeholms AB), och under denna tid gifte han sig med långshytteflickan Margit Wahlqvist. År 1940 antog han så ett erbjudande som platschef vid Söderfors Bruk (Stora Kopparbergs Bergslags AB), där han stannade tills han år 1947 utnämndes till VD för Surahammars Bruks AB – alltså en förflyttning inom Wallenbergssfären. Vid pensioneringen 1966 flyttade han med sin fru Margit till Uppsala, där han bodde livet ut.

Den svenska järn- och stålindustrin undergick en betydande teknisk utveckling under den tidsepok, då Einar Améen var verksam. Produktionsapparaten blev kraftigt moderniserad, delvis i samband med övergång till

nya råmaterial såsom koks, sinter och järnsvamp samt genom förbättrade laboratorie- och kontrollutrustningar. Tillverkningsprogrammen utökades med nya produkter såsom rostfritt stål och pulvermetallurgiska material. Einar fick tillfälle att verksamt bidra till denna utveckling, varvid hans intresse för och kunnighet i teknisk forskning var av stort värde. Sålunda kom på hans lott att under senare delen av Hagforstiden bygga upp och bli chef för ett speciellt laboratorium för rostfritt stål, vilket hade stor betydelse för tillverkningen av rostfria produkter vid de olika Uddeholmsbruken. I Söderfors kom han bl a i kontakt med pulvermetallurgiska problem vid hårdmetalltillverkningen. Dessutom projekterades en anläggning för produktion av kallvalsad rostfri plåt, som likväl igångkördes först efter hans avflyttning.

Under hans tid i Surahammar skedde en omfattande modernisering av företagets produktionsapparat, alltifrån gruvorna i Norberg till framställningen av olika färdigprodukter i Surahammar. Där utgjorde tillverkningen av s k elektroplåt en väsentlig del av produktionen och hade stor betydelse för ägarföretagets (ASEA) materialförsörjning. För detta ändamål installerades en då ovanlig typ av bredbandvalsverk, ett s k varmsteckelverk, jämte modern utrustning för kallvalsning, värmebehandling etc av banden. Elektroplåten tilldelades också ett speciellt laboratorium. Allt detta möjliggjorde, att man i slutet på 50-talet kunde ta upp tillverkning av s.k. kornorienterad elektroplåt. Det skedde på licens från det amerikanska stål-företaget ARMCO, där metoder utvecklas för produktion av denna speciella och krävande produkt.

Jämte det löpande arbetet krävde alla dessa förändringar givetvis omfattande diskussioner och överläggningar. När Einar Améen ledde dessa skedde det vanligen i små grupper och under angenäma former. Han var i sanning en älskvärd och humoristisk person, som var mycket uppskattad såväl av de anställda som inom kamrat- och vänkretsen.

Förutom en del uppsatser i tekniska tidskrifter publicerade Einar Améen i STF:s årsskrift ett par artiklar om Surahammars bruk och Strömsholms kanal – ett tecken på hans känsla för bygden kring bruket. Till detta hörde ett omfattande lantbruk, skog och en liten skogsindustri. Där kunde Einar få utlopp för åtminstone en del av sitt intresse för friluftsliv, jakt och fiske. Under många år utnyttjade dessutom familjen ett litet ställe, Broforstorp,

på företagets ägor, jämte den egna stugan i Grövelsjön. Det kan tilläggas att Einar även hade filateli som hobby.

Under sin tid vid Surahammars Bruk var Einar Améen styrelseledamot i Järnbruksförbundet, fullmäktig i Jernkontoret samt ordförande i Jernkontorets tekniska råd. År 1960 invaldes han i IVA. Efter pensioneringen blev hans kapacitet och intresse för teknisk forskning utnyttjad genom att han åren 1965-1970 var ordförande i styrelsen för Institutet för Metallforskning samt åren 1967-1972 först ledamot av och senare ordförande i styrelsen för Korrosionsinstitutet. Av utmärkelser kan nämnas RVO samt utnämning till hedersledamot i Japanese Iron and Steel Institute. År 1967 tilldelades Einar Améen Jernkontorets silverbägare för sina framstående insatser inom den gemensamma forskningen.

Hans närmaste är de fyra barnen, sonen Louis samt döttrarna Kerstin Utterström, Jeanette Söderberg och Birgitta Cederberg, tolv barnbarn och nio barnbarnsbarn. Här kan tilläggas att sonen Louis och dennes son Ulrik blivit bergsingenjörer – Louis dessutom brukschef – vilket måste ha berett Einar stor glädje.

Till Gillet kom Einar Améen 1942 och innehade vid sin bortgång den VII länken. 1992 tilldelades han Gillets Veterangåva.

Sancte Örjens Gilles Högtidsdag den 23 april 1997.

Curt Ericsson